

Medan bomberna faller - Om svårigheten att formulera en ståndpunkt

Ulf B. Andersson

1991

När jag skrev detta är det den 2 februari och kriget är inne på sin 17:e dag. Det krig som förmodligen få av oss trodde skulle bli verklighet har redan blivit en del av vår vardag.

Därnere i öknen bärs döda unga pojksoldater (och förmodligen kvinnor) bort. I Expressen läser jag om den 17-åriga skotte som ingår i den brittiska styrkan. Det är svårt att känna annat än förtvivlan, vanmakt och handlingsförlamning inför det vansinne som alltför mycket påminner om andra krig - som 1914. Nu är det ju dock så att en politisk debatt kräver formulerande av ståndpunkter som olika mer eller mindre kunniga personer nu lanserar är tillräcklig. Samtidigt bör det på en gång göras klart att detta är en komplicerad konflikt där det inte är någon enkel uppgift att formulera en frihetligt socialistisk ståndpunkt.

Kriget i Persiska viken är ett krig som knappast kan tecknas i svart och vitt. Hur utgången av kriget än blir så är alla förlorare på sitt sätt. I natt såg jag PLO-ledaren Yassir Arafat intervjuas på CNN. Han gjorde ett närmast ömkligt intryck med svävande, oklara och svamliga svar. Det palestinska folk som så länge förvägrats sina rättigheter är nu längre bort än på mycket länge från framgång genom sin tilltro till Saddam Hussein. Det här kan få samma ödesdigra effekter för palestiniernas kamp som det stöd för Nazityskland som många balter gav 1941 när den tyska armén kastade ut de sovjetiska ockupanterna ur Estland, Lettland och Litauen.

Jag ska inte här uppehålla mig vid att ta avstånd från de krafter i Sverige som ser FN-alliansens "kirurgiska krig" som ett reningsbad för demokratin, rättvisan och friheten och som tycks helt förblindade av lyskraften i Vita huset. De är historielösa, naiva och förtjänar knappast att tas på allvar. Verkligheten talar sitt tydliga språk när det gäller USAs imperialistiska roll som världspolis.

Men jag ska däremot försöka förklara varför jag inte sällar mig till de ädla fredsälskande människor som Saddam tackade i CNN-intervjun i veckan och som går till USA:s ambassader i Stockholm och runt om i världen ropandes "Krossa USA-imperialismen" och som försöker inbilla oss att det här bara är ett nytt Vietnamkrig där skiljelinjen återigen är självklar, lätt och enkel att dra. (Ett ämne för en annan debatt vore för övrigt att diskutera vad som hände efter USAs nederlag 1975. Vem gör idag självkritik för att man okritiskt hyllade de vietnamesiska stalinister som med vårt stöd vann kriget men sedan knappast stod vare sig för frihet, demokrati, rättvisa eller nationellt oberoende när de gjorde Laos till satellitstat, tvingade 100 000-tals till sjöss som båttflyktingar, fyllde omskolningslägren och invaderade Kambodja. Eller frågan om hur det kändes att stå på hyllningsmöten till Pol Pots Röda Khmer - front FUNK i Stockholm våren 1975 och sedan i bästa fall väckas till insikt om vilket helvete kambodjanerna hamnade i.) Nu försöker alltså vissa att göra kriget i Persiska viken till ett nytt Vietnamkrig när det gäller opinionsarbetet i Sverige och andra länder.

Det är åter högkonjunktur för de enkla välkända slagorden från en vänster som har svårt att hitta kompassriktningen sedan en lögnfylld utopi föll samman 1989/90. Och här måste jag återvända ett ögonblick till A-rörelsens egen Jan Myrdal, Carlos Alfaro Jr, som i Brand nr 8/90 (under rubriken "Här byggs inga parkeringsplatser") kommer med "lite positiva alternativ" till hur krisen i Mellersta Östern ska lösas. Jag tror inte att CAJ har ändrat uppfattning nu när kriget har brutit ut utan står fast vid sin uppfattning att "arbetarna i Irak och Kuwait ska ingå en tillfällig taktisk allians med irakiska armén" för att gemensamt kämpa mot USA. Endast de som idag tillämpar en leninistisk imperialism - teori kan göra skrivbordskonstruktioner av CAJs modell. "Med imperialister är alla allianser uteslutna" slår CAJ fast med eftertryck.

Han är en bra representant för den teoretiserande vänster som sitter långt från slagfälten och formulerar sina självsäkra teorier: "Irak är inte imperialistiskt. Det är ett land i tredje världen." (CAJ i ovannämnda Brandartikel); "Tids nog kommer folken i arabvärlden att göra upp räkningen både med Saddam Hussein och med de andra diktaturerna i området." (Flygblad från Socialistiska Partiet, januari -91); "En seger för USA i kriget leder bara till en ännu värre diktatur." (Flygblad från kryptotrotskyistiska Offensiv, januari -91)

Innan vi återvänder till den komplicerande verkligheten måste jag bara göra ytterligare en utveckling om CAJs teorier. Väl medveten om att han skrev sitt inlägg i slutet av förra året är det ändå med en viss förvåning jag läser hans självsäkra slutsats:

-Jaha, och vem har påstått något sådant (att Saddam Hussein skulle vara en bundsförvant till världsrevolutionen). "Jag prenumererar på 17 utländska vänstertidningar och ingen tror att Saddam Hussein kämpar för de förtryckta massornas befrielse", upplyser CAJ oss om.

Nu i början av februari har linjerna klarnat betydligt. Visserligen kommer nästas alla med en läpparnas bekännelse om att "Saddam är i och för sig en skurk, men..."

Frågan om Iraks invasion och annektering av Kuwait ska kritiseras har blivit en vattendelare i den rörelse som växer fram mot kriget. Det är ingen överdrift att påstå att Saddam Husseins Irak idag av vissa har upphöjts till den främste kämpen i kampen mot imperialismen och denna förvridna verklighetsbild är åtminstone för mig ett avgörande skäl att vara skeptisk mot stora delar av "fredsopinionen".

Låt mig ta några exempel:

"Oppositionen härhemma mot kriget i Gulfen är på väg att splittras på grund av oenighet i synen på Iraks invasion av Kuwait. Internasjonale Sosialister (vars tidning Internasjonale Sosialisme har börjat säjas även på demonstrationer i Stockholm, min anm.) som har varit aktiva i arbetet mot kriget vägrar att kritisera Iraks invasion. Detta har lett till att det på tisdag i Oslo bildas en ny organisation för fred i Gulfen." (Ny Tid/Norge 26/1-91)

"Den största fackliga centralorganisationen i Italien, CGIL vägrade delta i mobiliseringen den 12 januari, då de ansåg att Saddam Husseins invasion av Kuwait inte fördömdes tillräckligt klart." (International Viewpoint 4/2-91)

"Föreningen Offensiv i Örebro vill dock inte stå som medarrangör. Anledningen är kravet 'Irak ut ur Kuwait'." (Internationalen nr 4/91, 24 januari)

I Göteborg angrep ordningsvakter från KPML(r) irakier som krävde "Irak ut ur Kuwait" och fördömde Saddam på plakat (ibid.)

"Demonstrationen förlöpte utan större intermezzon. En liten grupp självutnämnda revolutionärer ropade slagord om 'Seger åt Irak'. Efter att de flera gånger hotats med stryk fick de till slut skydd i en grupp på flera hundra som marscherade under PLOs banér. Där gick de gladeligen med under slagordet 'Viva Irak'." (Information 28/1-91 om den stora fredsdemonstrationen i Washington 26 januari)

Därtill kommer andra exempel som Workers Worlds Party, en grupp som 1959 bröt sig ur trotskistiska SWP i USA, och har ett avgörande inflytande i den fredscoalition som demonstrerade 19 januari i USA och ser till att ingen kritik riktas mot Irak eller spartakisterna (en av många internationella trotskistgrupper) som i Berlin dök upp med sina paroller till stöd för Irak i en fredsdemonstration.

KPML(r)s främste företrädare i antikrigsrörelsen är Staffan Beckman som ser Irak och Saddam Hussein som Moby Dick, Melvilles vita val, som en hel värld försöker fånga. Trots att Hussein på många sätt är ett monster står han ändå osm en symbol för en strävan till frihet. Således förklarade Staffan Beckman vid en "fredspub" på Stockholms universitet att han ser sig

"som en företrädare för den andra ståndpunkten - Iraks ståndpunkt"

"- Irak slåss för de undertryckta(...)"

"-Varje dag som Moby Dick håller ut är det en seger för tredje världen." (Norrskensflamman nr 5/91, 31 jan)

Det kan också sägas mer subtilt. Svenska Fredskommittén, SFK, som kallar sig "anti-imperialistiskt" uppfattas nu till och med av anarkister som en positiv samarbetspartner. Sedan kommittén bildades 1949 har denna svenska förgrening av Världsfredsrådet aldrig försummat ett tillfälle att stödja Sovjetunionens fredsälskande politik, det må sedan vara invasionen av Ungern 1956 eller invasionen av Afghanistan 1979. Med kommunistblockets sönderfall har Världsfredsrådet dock råkat i stora svårigheter när pengarna inte längre strömmar in från kommunistdiktaturerna i öst.

En ledande person inom SFK, Thorsten Laxvik, sa i sitt tal vid fredsdemonstrationen i Stockholm den 17 januari att "Saddam Hussein är en skurk, men för folket i Arabvärlden, inklusive stora delar av befolkningen

i Kuwait, representerar han ändå strävan till självständighet". (Publicerat i Norrskensflamman nr 4/91, 24 jan). Huruvida Laxvik har tillgång till några okända opinionsundersökningar genomförda av den irakiska ockupationsarmén i Kuwait framgick inte av talet men Laxvik såg även andra ljuspunkter hos den irakiske diktatorn: "han är samtidigt den ende som lagt fram ett rimligt förhandlingsförslag för fred i Mellanöstern".

Utän att dra några paralleller i övrigt kan det väl bara vara värt att minnas att även en annan aggressiv diktator, Adolf Hitler, på sin tid brukade låta fullbordade våldtakter följas av rimliga förhandlingsförslag om fredliga lösningar.

I CNN-intervjun den 28 januari upprepade Saddam Hussein för övrigt att Kuwait för evigt är en del av Irak.

Jag anser att man idag måste ställa sig frågan om det överhuvudtaget är möjligt att samarbeta med de "fredsvänner" som ställer sig på Saddams sida.

Kan en person som representerar ett parti vars ideologiska inspiration härstammar från den europeiska fascismen plötsligt bli en "anti-imperialist"? Kan Saddam Hussein som slaktat all opposition undan för undan, som är skyldig till gasmorden i Halabja, som leder ett av världens mest totalitära samhällen, som mördar och hotar de som tvingats fly även i sina nya hemländer, inklusive Sverige, kan denne despot få ens en gnutta stöd från oss?

Mitt svar bli ett bestämt nej. Och jag menar också att det är en form av stöd när man stödjer den principlöshet som vissa vänstergrupper förespråkar i uppbygget av en rörelse mot kriget: Full tendensfrihet bara du är emot USA:s krig. För Saddam Hussein blir en sådan rörelse självklart ett stöd.

Nåväl, invänder den uppmärksamme läsaren, men Stockholms anarkister (denna märkliga förening som har 300 "medlemmar" i Stockholm och som jag förmodar fattar beslut i god demokratisk ordning) har ju i sitt flygblad tagit klart avstånd från Saddam Hussein när man demonstrerar med hans vänner (texten finns publicerad i Arbetaren nr 4/91, 25 jan).

Det enda man undviker att ta ställning till är det primära i konflikten, Iraks invasion av Kuwait.

Enligt mitt synsätt så är de diplomatiska samtalen mellan USA:s ambassadör och Saddam Hussein i juli 1990 eller Storbritanniens agerande 1961 eller dåvarande emirens begäran om brittiskt beskydd 1899 (innan oljan hade upptäckts) utan relevans i den väsentliga frågan: Iraks annektering av Kuwait. (Det har skrivits mycket om förspelet till invasionen den 2 augusti och för den som vill ha en enklare bakgrund vill jag rekommendera läsning av Marianne Laanatzas artikel i Clarté 3/90 och hennes analys i Svenska Dagbladet 31 januari 1991).

Just därför att vi (i motsats till George Bush & Co) är motståndare till Marockos annektering av Västsahara 1976 och Indonesiens invasion och annektering av Östtimor 1975/76 så måste vi klart och entydigt kräva IRAK UT UR KUWAIT. De tre ockupationsmakternas anti-kolonialistiska dimridåer är så snarlika att de nästan verkar vara blåkopior. Och just därför att vi vill att världssamfundet reagerar till stöd för västaharierna och östtimoresernas sak så måste vi också säga att det är bra att FN reagerar mot Irak. (Detta leder **inte** till att vi sedan automatiskt behöver svälja att FN går i USA:s ledband och antagandet av den katastrofala resolutionen 678 som gav USA och dess allierade fria händer att starta krig). Skenargument om gästarbetarnas bristande rättigheter och emirens vältrande i lyx (vem bryr sig om de hundratusentals gästarbetarnas situation i Irak...) ändrar inte den grundläggande principfrågan. Och tycker vi att det låter småborgerligt med folkrätt så kan vi säga att Irak ut ur Kuwait-parollen handlar om en sådan enkel fråga som varje befolkningsrätt att själva bestämma sitt öde.

För övrigt - var fanns alla fredsvänner när rapporterna om Iraks brutala övergrepp efter annekteringen av Kuwait började komma? Vem höjde ett demonstrationsplakat för de 300 barn som mördades när irakierna tog kuvöserna från sjukhus i Kuwait (Amnestys rapport 19 december)?

Trotskisterna i Fjärde Internationalen säger idag att de är för de imperialistiska styrkornas nederlag. Om vi accepterar den synen måste vi också fråga oss om vi är beredda att stödja konsekvenserna av en seger för Saddam Hussein.

Visst måste vi kunna arbeta för att det fasansfulla kriget stoppas (som Stockholms Anarkister skriver "vi vill inte att någon ska behöva dö i detta krig!"). I min vanda inför detta krig har jag inga enkla lösningar. Jag har bara varningsord för att inte låta det teoretiska parollsnickrandet avlägsna sig från den brutala verkligheten runt Persiska viken. Och en tredje ståndpunkt som svävar på målet när det gäller Iraks ockupation av Kuwait går Saddams ärenden.

Det Anarkistiska Biblioteket

Ulf B. Andersson
Medan bomberna faller - Om svårigheten att formulera en ståndpunkt
1991

Tidningen Brand #1 1991

www.anarkistiskabiblioteket.se